

МІСЦЕВІ ПОДАТКИ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ ТА ЇХ ЕКОЛОГІЧНА СКЛАДОВА.

Котенко Н.В., Калініченко К. .

Перехід регіонів на місцеве самоврядування потребує створення адекватної системи фінансування регіонального господарства, до складу якого на теперішній момент входить вирішення як поточних місцевих проблем (управління, охорона здоров'я, освіта, соціальний захист і соціальне забезпечення, комунальне господарство тощо), так і проблем розширеного відтворення, а особливо збереження і покращення якості навколишнього природного середовища. Останні заходи, як свідчить досвід, забезпечуються коштами місцевих бюджетів зазвичай за остаточним принципом. Причину цього ми вбачаємо у фінансуванні такого роду витрат з «другого» кошику доходів місцевих бюджетів, тобто за рахунок їх власних надходжень.

В розвинених країнах лєвова частка власних доходів місцевих бюджетів формується за рахунок місцевих податків і зборів (2/3 доходів місцевих бюджетів США, Франції, приблизно половину - в Германії, третину - в Японії, Великобританії). В Україні, нажалі, такі надходження складають лише 3% від валового внутрішнього продукту країни. На наш погляд, українська система місцевого оподаткування потребує щонайшвидшого кардинального реформування за таких причин: правила справляння місцевих податків і зборів є практично незмінними останні 14 років і не відповідають вимогам сьогодення; до місцевих податків і зборів належать такі, що не відіграють істотної ролі у наповненні місцевих бюджетів; інколи податкові надходження при стягненні податків менші ніж витрати на їх адміністрування; окремі місцеві податки і збори передбачають фіксовану ставку оподаткування, яка є символічною і не індексувалася жодного разу.

Найкращим виходом з ситуації, що склалася, пропонується проведення докорінних змін в місцевій податковій системі, шляхом надання статусу місцевих тим податкам та зборам, надходження від яких будуть дійсно значними для території, зрозумілими для платника, повною мірою традиційними та логічними.

Окрім таких загальних критеріїв оптимального оподаткування щодо місцевих податків висувається низка специфічних вимог, які зумовлені їхнім особливим значенням щодо забезпечення гармонійного розвитку територій, найповнішого задоволення потреб населення. Місцеві податки повинні забезпечувати:

- невеликі коливання надходжень упродовж усього ділового циклу;
- відповідність між економічним розвитком і надходженнями місцевих податків;
- одержання податкових надходжень із місцевих баз оподаткування;
- відчутність податків і балансу інтересів, рівновагу між споживанням місцевих послуг і податковим тягарем;
- захист від одностороннього розвитку місцевої економічної структури;
- розподіл податкового потенціалу залежно від місцевих потреб;
- гнучку систему ставок місцевих податків;
- в однакових за розмірами адміністративних одиницях різниця між надходженнями від місцевих податків на душу населення повинна бути незначною.

Загалом, усі місцеві податки в зарубіжних країнах, як правило, поділяють на чотири групи: власні місцеві податки; надбавки до державних податків на користь місцевих бюджетів та відрахування від загальнодержавних податків; податки, що стягуються у вигляді плати за послуги, які надаються місцевими властями; податки, які відображають політику місцевих властей. Останні, в основному це екологічні податки, загалом не представлені в українському законодавстві. Проте вони сприяють охороні навколишнього середовища та економічному використанню обмежених природних ресурсів.

В Україні просто необхідно запровадити місцеві екологічні податки, такі як, наприклад, податок на утилізацію побутових відходів; податок на прибирання сміття; податок на полювання; податок на рибальство; податок на використання кар'єрних матеріалів; податок на ветеринарне обслуговування худоби та інших домашніх тварин, тощо. Вони ефективно використовуються в зарубіжних країнах і дозволяють з одного боку збільшити надходження до місцевих бюджетів, а з іншого стимулюють платників до зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище.